

ABONAMENTUL.

Pentru Monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$, an
9 cor. $\frac{1}{2}$, 4:50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{2}$, an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
in Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Văduve și orfani.

— Un echou. —

„Dedecus est semper
sumere nilquedare.”

Ovidiu.

Preaonorată Redacțiune!

Cetind articolul de fond din Nr. 71 a „Unirii” *Văduve și orfani* nu pot să nu mă alipesc la cuvintele îndemnătoare ale anonimului cu trei litere!

Era odinioară mai rău de preoții noștri ca în timpul de față, — căci sârmanul preot nu avea nici o sperare de ceva venit fix, ci era silit cu multe ostenele ași lucra porțiunea canonică ca să abă cu ce trăi, ași crește nescari vite și ale vinde pe preț minimal și din acestea ași susținea casa onest, ași crește copilașii pe la celea școli, a plăti contribuțiunile, ași ținea servitori etc. și pe lângă acestea a avea și casa deschisă; iar astăzi preoțimea noastră, în desert să tot vaieră cu glasul lui Tantal, căci astăzi, care e harnic și diligent pe lângă împlinirea conștiințioasă a oficiului său, poate să-și crească familia ceva mai pe ușor ca în timpul trecut pe lângă toată scumpetea, căci pe lucruri bagatele poate ajunge la bani frumoși, și vânzând scump plătește scump și nu i-se cunoaște.

Acum e timpul binevenit ca să dăm pentru soțiile și orfanii noștri din venitele noastre și pe lângă ce am dat, să mai dăm, căci dăm la ai noștri, și nu la străini să-i îmbogățim.

Noi ne tot văierăm cu sărăcia și punând vina pe ea, ne lăsăm soțiile și orfanii noștri pe strade; acesta e testimoniu nu prea bun!

Orice putem face, numai să vrem! Și trebuie să vrem!

Să nu putem de bună voie oferi din salariul nostru, numai dacă ne ordonează mai marii noștri?

Să meargă! Să se înceapă impulsul din jos în sus, că atunci superioritatea bisericească se va bucura că Clerul a venit la aceea fericită idee, de a mai augmenta și crește fondul viduo-orfanelor, și cu bucurie va aproba intențiunile și deciziunile noastre bune.

Ce ofert mare ar fi acela a da 5% din cuincuenal adică 40 cor. la an, și dela cei cu cuincuenale mai mici iar în proporția sumei asignate? și încă venind și cuincuenalul al III-lea, s'ar ridica ondul la suma frumoasă, și biețele preotese și orfani nu ar fi siliți a trăi din 7—800 cor. cu copii cu tot și ai crește.

Părerea mea e: ca în Sinoadele protopopești de primăvară din 1918 să se pună chestia aceasta spre desbatere și decideră în sinoade cu majoritatea voturilor în toate protopiatele și protocoale de desbatere separat conduse în acest obiect, să se subștearnă Ven. Consistor, carele să decidă cu putere de drept pe lângă majoritatea voturilor Clerului arhidiecezan și decisul să-l enunțe ca lege de care să ne ținem și în viitor! Să nu mai așteptăm anul 1919, cu sinodul arhidiecezan, căci și atunci desbaterele mai toate se aduc la valoare de concluz cu majoritatea voturilor membrilor și a deputaților prezenți.

„Nunc auditur et altera pars”.

Un protopop veteran.

O nouă declarație de războiu contra Monarhiei. La seria de declarații, ce cuprind aproape întreg rotogolul pământului, mai nou se adaugă și republica Panama, care după informațiile agenției »Reuter« s'a declarat în stare de războiu față de Monarhia austro-ungară.

„Teologul” vlădicilor uniți.

— Studiu istoric. —

De dr. Z. Păclișanu.

Deodată cu trecerea nsei părți a Românilor din Ardeal și Ungaria la catolicism, la biserică nouă s'a introdus o instituție, care a fost timp de aproape trei secole de veac izvorul aier o mulțime de neamțumiri și mizerii, și căreia i-se dădese, în mare măsură, relatarea multora la verbea credința „ortodoxă”. Aceasta este instituția „teologului” ieșit. Curia română, Curtea vicenească și primatele din Strigoni nu aveau încredere în capacitatea vlădiciei Atanasie de-a putea păzi, propaga și apăra cu succes învățăturile catolice, iar de alta parte știeau că fără ei, care era aherent leguit al bisericii sale, orice încercare de convertire este zadarnică. De aceea au aflat formula potrivită pentru a-l păstra pe Atanasie ca vlădică, dar în același timp a asigura și puritatea catolicismului în conducerea bisericii române. Atanasie a rămas, dar frâniele guvernării eparhiei române unite le ținea în mână „teologul” ieșit.

Ideta așezării unui ieșit ca îndrumător și controlor al vlădiciei române, a fost a primatului Kellonits. Acesta a scris Curiei papale, care avea anumite îndrumări privitor la persoana vlădicului și privitor la însușirile lui, că deși Atanasie nu e cel mai potrivit pentru a garanta seriozitatea unirii, e totuși necesar și ca opera unirii se poate asigura, silindu-l pe vlădică să țină lângă dânsul un preot român-catolic, fără aprobarea cărui să nu-i fie lertat a face nimic.¹⁾ Privitor la chestiunea aceasta, primatul a cerut și părerea superiorului misiunii dacice, a ieșitului Gavriela Kapi, care a răspuns, că așezarea unui ieșit, ca „teolog”, lângă Atanasie nu i se pare nici potrivită și nici necesară. Nu i se pare potrivită, pentru că teologul ar fi purtarea un spino în o lui vlădicului și ai tuturor Românilor și nu e necesară, pentru că rolul teologului l-ar putea avea — fără a avea față acest nume — unul din ieșitii aștiori în Alba-Iulia. Vlădicului i-s'ar putea recomanda și chiar impune într-o formă blândă, ca să asculte teodosuna sfaturile acestora. O astfel de atârănare a vlădiciei de la ieșit ar fi mai puțin bătaoară la ochi și, deci, mai puțin edioasă.²⁾ Kellonits însă a stărunit pe lângă planul său și astfel vlădica Atanasie a fost

¹⁾ N. Nilles, Symbolae etc. Innsbruck 1885, 257—8.

²⁾ Ibidem p. 264.

silit să primească în celebrul „reversal“ din 7 April 1701 și condiția analitică, să, nefiind destul de învățat și deprins în afacerile bisericești, primească lângă sine un „teolog“ latin fără știrea și aprobarea cârmii nu va ținea niciodată, nu va face vizitații episcopale, nu va despărți cămăștile, nu va pedepsi pe nimeni, nu va denumi protopopi nici nu va muta preoți dintr-un sat în altul, nu va biroteni, ca să zicem, va face numai ceea ce îi va îngădui teologul. Acesta va censura cărțile, ca să se vor tipări spre folosul credincioșilor români uniți și va censura chiar și corespondența privată a vladicului.¹⁾ Condițiile acestea grele i-au fost impuse lui Atanasie și prin diploma din 19 Martie 1701 a împăratului Leopold, numită diploma a doua Leopoldină. În p. 5 al acestei diplome se spune, că teologul va fi denumit de împăratul său, în numele lui, de primatului din Strigoni și va fi „*consensus auditor generalis*“, al bisericii românești unite.²⁾ În același an primatul compune o serie de instrucții speciale pe seama teologului, în care acesta e îndemnat să stăruie să elimine multele abuzuri introduse în decursul veacurilor în biserica română, să-l instruiască pe vladica în lucrurile de credință și să-i dea chiar și sfaturi de bunăcuviință, învățându-l cum să se poarte și ce ordine să țină în casă; să-l îndemneze la virtuțile canonice, să participe la simoniacile anuale ale clerului, sărind imediat lângă vladica. Când în sinod vor domni păreri diverse privitoare la o chestiune sau alta dărușel să se alătore la părerea majorității, chiar și atunci, când această majoritate este contrară episcopului, să censureze cărțile, cari se vor tipări pentru folosul clerului și al poporului și corespondența vladicului

¹⁾ Ibidem p. 281—87.

²⁾ Ibidem p. 292—301.

cu persoanele suspecte, să examineze pe candidații la preoție și să poarte o condiție exactă despre toate posesiunile din cler, despre viața și activitatea lor.³⁾

Instrucțiunile acestea împreună cu diploma a doua Leopoldină și cu reversalul din 7 April 1701 au făcut din biserică vladică română — locus a non locendo — o păpușă, împodobită cu strălucitorul titlu de consilier al Majestații Sale cesare-creștine din Viena, în mânia istete ale țerziților.

Cel dintâiu teolog al lui Atanasie Anghel a fost tezețul Neurauter, introdus în alajbă numai la sfârșitul lui Octombrie 1702. Până aci sfârșitul episcopului era alt tezețuț, Paul L. Barányi, dela care, fără a fi denumit încă teolog, așezau preoții români — cum spune Kapi în scrierile citate — așa mult deșert dela vladica țeseșuț. Neurauter moare la câteva zile după introducerea, în 2 Noembrie a aceluiași an, iar locul lui a fost ocupat de vechiul și cunoscutul entor morat al untrai, Barányi. Acesta poartă câțiva ani a fost transferat la Pesta, iar slujba de cârmuitor al bisericii române a fost dată din partea lui Kollonits lui Ioan Prentaller, care a păstrat-o numai urmându-i apoi Francisc Szueyogh.

Atanasie Anghel a'a stins de o bonă grea și lungă în 19 August 1713. După două luni și jumătate, în sinodul din 9 Noembrie al aceluiași an, reprezentanții preoției române au purces la alegerea unui nou arhierar. Sinodul acesta electoral nici nu rămânea cu vechile simoniacile ale bisericii române. La el se fost convocati numai câțiva protopopi mai bătrâni (protopopos seniores), cari au oferit cârja arhierarască teologului lui Atanasie, tezețului Francisc Szueyogh.

³⁾ Ibidem p. 309—313.

Acesta referindu-se la statutele ordului său, n'a voit să primească vladicia, și astfel a fost ales cu unanimitate de voturi boemul Wenceslax Franz, secretarul lui Atanasie, care nu era încă preot și n'a cercetat nici o școală teologică. Către din Viena sub pretext că sinodul a fost convocat prea curând după moartea vladicului și astfel reprezentanții clerului n'au avut timpul necesar pentru a se putea aduna și sfătui, a declarat alegerea de nelegală, iar conducerea diecezei a încredințat-o vicariatului general al lui Atanasie, protopopului Ion din Veneția (cett. Făgărașului).¹⁾ Vicariatul acestuia a fost lăsat numai o formalitate, pentru că în același timp a fost numit din partea aceluiași Cărti împărătești „director“ al bisericii române tezețul Ioan Bardia, de origine bavarez, superiorul tezețurilor sibiene, care împreună cu teologul Szueyogh avea conducerea reală a ei.²⁾ Bardia moare în 1716 și în locul lui e denumit Hégai.

Este deosebit de interesantă atitudinea tezețurilor în lupta și abuzivitatea luptă electorală, care a urmat după moartea lui Atanasie Anghel. Am văzut mai sus, că primatul Kollonits în instrucțiunile date tezețului Neurauter și urmașilor lui, le-a impus principiul șirei și oportunitet de-a fi în chestiunile cari aduc discuția, de părerea celui mai mare. Atitudinea aceasta au observat-o tezețurile și ea prilejul luptelor electorale din anul 1713—15. Majoritatea covârșitoare a clerului român era pentru alegerea lui Wenceslax Franz, guvernul și statul catolic ordonau și sprijineau pe Ioan Patachi. Tezețurile nepăsând prevedea cu siguranță rezultatul final al luptelor favorizate dintre cele două părți și se împărțit rolurile, lăsând unii partea lui Patachi, iar ceilalți pe al lui Wen-

¹⁾ Nilles o. cit. p. 398.

²⁾ Ibidem.

FOIȚA.

Cântec.

*Te dădusem ei
Dragoste pribeagă,
Te dădusem ei,
Șazi în ochii mei
Lacrimi se nchiagă.*

*Ea mi-te-a vândut
Dragoste străină,
Ea mi-te-a vândut
Și tu te-ai pierdut
Făr' să fi de vind.*

*Visul meu demult
Negură te n'ngihte,
Visul meu de mult
Stau la geam ș'ascult
Glasuri de ispite.*

*Și cum stau așa
Inima-mi se stinge,
Și cum stau așa
Prind a lacrima
Lacrimi mari de sânge...*

Blaj.

I. Someșanu.

Cuvânt de bun rămas.

Rostit către elevele școlii civile de fete din Binș în 18 Nov. a. e.

De Ioan Georgescu.

(Continuare și fine.)

Eu știam deci, cum au făcut femeile să facetaze funul inecăcios din Saint-Louis și țesă dam seama totodată, că ele sunt chemate să pană capăt la o mulțime mare de alte fumuri inecăcioase. Mai ales acum în și după războiul acesta grozav! Câte lucruri grele nu vă așteaptă! Aci e lupta împotriva alcoolismului și a prostituției, pentru că, precum arată statistica, durere, noi Români suntem mai bețivi și mai stricați. Nici un popor nu cheltuiește mai mult pe beuturi și nu e mai bănușit de boalele lumesti ca poporul nostru românesc. Santeșu fruntași, unde ar trebui să fim codași; și codași, unde ar trebui să fim fruntași! Ei bine, în fruntea mișcărilor contra beției și a stricăciunii merzele trebuie să fiți voi, viitoare soții și mame! Tot asemenea în lupta pentru înălțarea urei de clasă, de viață și de conștiință, care va mai ținea, poate, câțiva timp și după război. Să nu uităm apoi nici de nenorocirii războiului: de orbi, șchiopi, clunji, ori altfel de neomeni, pe cari nu-i prea vedem acum, dar îi vom vedea în număr cu atât mai mare după război; să nu uităm nici de orfanii eroilor căzuți pentru patrie,

precum nici de aceia, a caror locuințe și avere au fost nimicite în focul luptelor. Ajutorarea și îngrijirea tuturor acestor nenorociti va fi datorința voastră. Cu gingășia și finețea voastră de femei va trebui să lecitiți toate ranele grozave, ce le va lăsa acest război. Aceasta e doar menirea femeii, să fie bună, milostivă, harnică, purtătoare de grije, desinteresată ca o mamă, chiar dacă Dumnezeu nu ar încredința și-o ridice la treapta de mamă creștină; nu să se în la ceartă ori la întrecere cu bărbații. Bine zice nemțoaica *Gnawck-Kühne*, că esența feminismului este maternitatea (*Das Wesen der Weiblichkeit ist Mütterlichkeit*). Va să zică și în mișcările și rolurile sociale, de orice natură ar fi, femeile trebuie să aducă gingășia inimii de mamă. Dar despre aceasta v'am lămurit mai pe larg în Anuarul acestei școli de pe anul școlar 1913/14, sub titlul „De vorbă cu fetițele“.

Acele v'am arătat, că aveți să fiți creștine adevărate și românce însușite. V'am arătat cum să vă cunoașteți pe voi înșevă, cum să cunoașteți și lumea cea mare, ca astfel în deplină cunoștință de cauză să vă potriviți rolul vostru în societate. Pe urmă vă îndemnam eu, ca catehetul vostru, să țineți mai presus de toate la limba liturgică a bisericii noastre, fiindcă limba noastră e unica limbă vie, care a ajuns la cinstea cea mare de a fi limbă sfântă, limbă liturgică.

Seoparile acestea le-au slujit toate ex-

celean Franța, intrigând fiecare împotriva candidației partidei contrare.¹⁾

Régali a guvernat biserica românească în calitate de director în tot decursul lungii administrații exercitate până la conferința din Pataschi (1716—1721), când apoi și-a continuat activitatea ca teolog al asistat. Relațiile lui Pataschi cu teologul său nu se cunoașteau. Știm însă, că Pataschi era stăpân pe o foarte temeinică pregătire teologică, călătorit în Viena și Roma și astfel, dacă pe timpul lui Atanasie Anghel, care avea numai modesta și defectuoasă pregătire obiectivă a preoților români din vremile azalei, părea necesară, din motive pur de vedere, așezarea lângă el a unui asistent și îndrumător destoinic și învățat și restrângerea puterii arhierarhice, acum însă sarcina vădită căsă era în mâinile unei persoane, pe care petroicii factori ai bisericii latine îi credeau potrivit, încă pe timpul când era numai cleric în Roma, pentru a fi așezat în scaunul văditiv al Mănăstirii, unde instituția teologică era neîntreruptă, tutoratul amilor al teologiei nu mai putea avea nici un rost. De aci înainte teologul a devenit un simbol al unității și subjugării bisericii române. Ierusalim Nilles, autorul unei dintre cele mai tendențioase cărți, ca și-a scris vrodată despre Români, spune, că Régali a teologizat ca teolog până la 1738 cu o viață întreprinsă în 1731, când a fost înlocuit de Emeric Görgei, cărora i-a dat ca ajutor — un fel de vicar — Adam Fátcs, rectorul teologiei ieșit din Cluj.²⁾ Decretul, prin care Inocențiu Mion Klotz l-a excomunicat în 1746 pe Ierusalim Balogh, cuprindea câteva date, sau dovezi, că relațiile dintre Pataschi și teologul său nu erau strălucite. Klein se spune, că în decursul lungilor și plătiteu-

rele tratative urmate între Curtea împărătească și Curia romană (1716—21) privitor la confirmarea lui Pataschi, acesta a fost silit să potcească în interesul bisericii sale timp mai îndelungat în Viena, războinând conducerea diecezei în mâinile „directoarei” Régali. Acesta a încasat la absența episcopului venititate obținute viciușoare, pe care le-a folosit spre scopuri străine de interesele bisericii române. După reintegrarea lui Pataschi neputând să seama despre sursele de bani încasați, a fost silit să-și parăsească slujba și astfel — ne știgara Klein — via-dica s'a măntuit de puțin simpatici teolog.³⁾

(Va urma).

Capitularea Ierusalimului.

— În Casa comandanților a Angliei, Benar Law a declarat, că trupile generalului Sir Edward Allemy a atâcat pozițiile dușmane, situate spre sud și vest de Ierusalim. Trupile engieze au înaintat dinapre Vifaim și au pătruns în pozițiile dintre Ierusalim și Iericho. Infanteria din Londra a dat atac contra trupelor de apărare, așezate pe ambele laturi a drumului, ce duce în Ierusalim. Orașul sfânt s'a predat, fiindcă a fost izolat total.

Pe edificiile din Ierusalim au fost ar-fost arborate drapelul franceze, engieze și italiene.

Ziarele din Paris scriu, că ocuparea Ierusalimului va înlesni toate inițiile creștine și în special pe aderanții **cionismului.**

Un comunicat din Berlin anunță, că retragerea trupelor turcești s'a făcut din considerări față de lumea creștină, nu numai prin distrugerea Ierusalimului și a jignirea sentimentul creștinătății încreși. Predarea orașului înz este punct de vedere strategic absolut fără nici o însemnatate asupra operațiunilor militare turcești.

¹⁾ „Neque alter ad latus episcopi ordinatus est jesuita”, zice Klein. (Decretul de excomunicare în copie la autorul).

²⁾ Cfr. Alegerea și denumirea lui Ion Pataschi în „Cultura creștină” a. VI. (1916) pp. 37—43 și 68—75.

³⁾ Symbolae p. 478.

plicațiile mele din clase, toate meditațiile mele de aici, toate scrierile, exemplele și întraagă purtarea mea. Aduceți-vă aminte, că eu vă-am atras mai întâiu atenția asupra orfelinatului nostru din Biaz, îndemnându-vă să-i dați și voi tot sprijinul, și alăturarea de voi, am ostent și eu la tombola, aranjata de dămele din Biaz pentru nămintal orfelinat. Voi-am să vă străduiți până în adăncul sufletului de spiritul înfrânării, al abnegațiunii și al jertfei, fiindcă acesta este adevăratul spirit al creștinismului și fiindcă numai pătrunse de acest spirit veți putea răspunde și voi marilor chemări și dăruiri, ce vă așteaptă în viață. — Și eu acestea le-am făcut din tot sufletul și din toate puterile mele. Și încă absolut gratuit, neprimind pentru cele nouă ore, ce le-am avut săptămânal la școala aceasta nici un onorar. „Argintul, sau aurul, sau haina nici a năntii n'am pofsit” (Fapte 20, 33), „Ca e seamă V'am merit” (Pisag. Iorem.). „Unușezon... știe, că nu mint” (2 Cor. 11, 31).

Să nu-mi luați în nume de rău, că vorbesc așa de fără șicelă. Dar știți bine, că părintele nu se știe să spună învința fiilor săi ce a făcut pentru ei și ce așteaptă, prin urmare, dela ei. Și părinte V'am fost și eu. Părinte sufletese.

Și acum, fiindcă la despărțire și cel mai modest apostol, încă își cere cununa și

„Doi dușmani are Ungaria...” („F. F. R.”) Un discurs senzațional a ținut ieri în Camera magară, deputatul Paul Sándor, în dezbaterile acordului economic cu Austria.

Întă ve a spus dânsul:
— Încă acum șese ani am prevăzut urmările rele pentru Ungaria a prelungirii acordului economic cu Austria. Ungaria are doi dușmani: Unul dincolo de graniță, iar celălalt dușman trăiește în cadrul Monarhiei. Oare se poate spune, că Austria a fost vrodată prietina noastră. Nici o împrejurare nu arată contrariul, că Austria voia totdeauna să ne exploateze ca o colonie. Austria va încheia atâta vreme acorduri economice cu Ungaria, cât timp interesele Austriei vor pretinde altfel. — vom să dați afară din alianța economică. Austria va avea curajul să încreze pe față și Ungaria va dobândi teritoriul normal independent, când Austria va voi. Opoziția de stat ungară este acum pensu a doua oară în situația grezavă de a nu putea realiza ideile lui Kossuth și Iványi. Noi am în crezut, că războiul mondial, care a desistatuit toate energiile, va face ca putință, să creleze o situație mai favorabilă pentru economia Ungariei, și să ne despărțim de Austria. Dar iluzia aceasta s'a risipit acum.

Dacă la 1907 am fi introdus tariful vamal autonom, valuta noastră nu s'ar fi coborât atât de jos, ca astăzi. Austria și fiecare ar fi trebuit atunci să plătească pentru produsele noastre agricole — aur și n'am fi ajuns atunci în situația să plătim pentru dispartitatea banilor noștri — dobânzi de cămătar — Germaniei. Cum e eu patriotă, că banuștele unei țări căcerite să aibe mai multă valoare decât ale noastre?

Cu Austria vom putea trăi în bună amicitie, numai când ne vom despărți economic de ea. Atunci vom fi în situație să încheiem convenții bune pe teren economic. — Trebu să arătăm că putem exista și fără Austria. De aceea propun să se adauge la proiectul de lege următoarele:

Gavernul este însărcinat să facă lucrările pregătitoare pentru teritoriul vamal independent ungar, și în prima linie să lucreze la un tarif vamal ungar.

Propunerea aceasta a deputatului Sándor, pusă la vot, a fost respinsă de majoritatea Camerei.

Anglia dispune de milioane pentru continuarea războiului. Vorbirea Lordului Churchill și Thomas. Lordul Churchill a ținut o vorbire, în care a declarat, că scopul de războiu al Angliei e neschimbat. Poporul britanic va urma totdeauna obținerea scopului just de războiu, preșpt dela început. Dispunem de toate mijloacele pentru continuarea cu succes a războiului. Sufletul poporului nostru e sămetos. Fabricarea de muniții, pe lângă chemările la arme, crește în fiecare săptămână. Rezerva de oameni și acum e foarte mare. Flotila noastră a luat lupta cu submarinele, și în timpul când că scrișează numărul submarinelor, flota noastră sperete cu vase nouă construite. Dacă fiecare își face datoria, submarinele nu se pot împedea să facem tot ce trebuie să facem.

Decât acestea — a spus Churchill — avem alte probleme mai importante. Lecul Rusiei, care un timp va lipsi diatre noi, l-a luat Statele-Unite.

răspăta, mi-o cer și ea. Știi ce dăresc să fie conuna mea? Voi însevă, după cuvântul Apostolului: Voi sunteți „bucuria mea și cununa mea” (Filip 4, 1). Vă rog deci să nu vă vestejiți! Pentrucă n'aș voi să umblu spre rușinea mea și batjocura lumii cu o cunună vestădă. Stăruți deci, iubitelor, în principile și în convingerile, ce vi-le-am arătat întotdeauna, ca viața voastră să nu se oflească, ci mai mult să înflorească; stăruți, pentrucă principile acelea s'nt principile Domnului Hristos pentru măntuirea voastră și pentru înaintarea neamului și a bisericii noastre.

Iar de încheiere, Vă rog, păstrați-mă în bună amintire, cuprindeți-mă și pe mine în rugăciunile voastre, precum și eu vă cuprind în ale mele, ba vă vom numări și mai căruș cu interes, să văd ce se alege din voi în viață, rugându-vă să faceți și voi aceluș lucru cu mine, și fiți și față de noul vostru catehot cu toată dragostea și supunerea fească, să puteți avea tot și toate adevărată bucurie și mângăiere sufletese.

Qui nescit dissimulare, nescit regnare!
Cine nu știe să se pretacă, nu știe să domnească!
Maxima lui Ludovic XI.

Quis solem fallere possit?
Cine s'ar încumeta să amăgească soarele?
Ovidiu, Ars amandi, II. 537.

MARIAN: „Dicționar de citate.”

Handwritten signature or scribble at the bottom left of the page.

Statele-Unite își validează forțele cele mai mari lucet dar în mod iresistibil. Sunt cele mai mari puteri, cari s'au puse în serviciul cauzei drepte. Pașirea acestor puteri în luptă ne a redat la un moment nădejde de războiu și în proporții inconcepuibile a egalizat pierderea Rusiei. Alipirea Statelor-Unite înseamnă efectivă unirea lumii întregi și a tuturor surselor de forțe contra puterii germane. Acestea în urmă va trebui să aibă efecte decisive. Puterea armată noastră trebuie să o ridicăm la cel mai înalt grad, ca armata noastră să se arunce ca tigrii asupra germanilor. Trebuie să construim atâtea aeroplane, încât asanarea norilor, să întinere carul, și să aducem forța și energia națională să o aruncăm în războiu.

Deputatul Thomas, secretarul uniunii căilor ferate, a ținut o vorbire la clubul amatoriilor. Adușind în cuvintele: — Acum e de lipă să se espuna la înțeles scopul nostru de războiu, să fie o declarație eclatantă, care să arate, că noi nu urmăm scopuri imperialiste, nu tindem spre cuceriri, ci vrem să cimentăm libertatea popoarelor la lumea întreagă. Să facem tot ce ne sta în putință, să accelerăm sfârșitul războiului și să vedem, că cea mai bună pace e aceea, a cărei temelie e asigurată ideal ca toți oamenii să fie frați.

Războiul european.

— Telegramme oficiale. —

Budapesta, 13 Decembrie. Frontul ostic: Pauză de arme. Pe toate fronturile rusești azi dimineață s'au început din nou tratativele de armistițiu.

Frontul italian. Pe culmile dela Venetia activitatea strategică a fost opăcită de zăpadă și negură. Trupele generalului Conrad în luptele de patru zile din regiunea Meletta, au făcut prizonieri, după calculul de până acum 16 mii ostași și 639 ofițeri. Prada e 93 tunuri, 233 mitralieze, 481 aruncătoare de mine și alt mult material de războiu.

În apus s'au dat lupte aprigi la Dixmuiden—Lys și sud de Scarpe. Trupele germane au luptat dela englezi mai multe poziții ce sunt spre ost de Bullecourt, au prins 6 ofițeri și 84 ostași. Între Moeuvre și Vendhuile luptele aspre de ieri azi au devenit și mai înverșunate. Focul s'a înăspriț și spre nord de St. Quentin. La grupul de armată a moștenitorului de tron german pe câțeva secțiuni s'au înverșunat luptele în urma ciocnirilor de sondaj.

Informațiuni.

Decorati. Dl. Dr. *Alexandru Măcelariu*, fost elev al gimnaziului nostru, de prezent medic la front, a fost decorat pentru a doua oară cu crucea Carol și avansat la rangul de locotenent.

— On. Domn. *Ioan Bacău*, preot militar pe frontul italian, pentru împăcierea cu abnegație a datorințelor preoțești în fața dușmanului, a fost decorat cu crucea preoțească clasa a doua pe banda roșie albă.

Guvernul ungar și școlile rămân de la graniță. „Revisia Preoților” e informată, că guvernul și metropolia gr.-or. au ajuns la acord în chestia școlilor granițarești. Iar guvernul garantează că: Va răscumpăra ori închiria (după cum vor fi corespunzătoare) toate edificiile școlare ce formează proprietatea Mitropoliei. Va aplica în școlile sale pe toți învățătorii activi și pasivi la școlii, ce le va împotriva guvernul. Limbii românești li va asigura dreptul de a fi propuși 6 ore pe săptămână.

Alegeri particulare pentru congregația comitatului Alba-inferioară. În 12 s. c. s'au ținut alegerile particulare a cercului pretorial Blaj pentru congregația comitatului nostru. La alegeri au reușit domnii: *Alexandru Ciura* profesor în law și *Dr. Ionel Pop* avocat arhidiecezan. Autorandidatul Iustin Pop notar în Tur a renunțat în mare minoritate.

Vacanța de sase săptămâni la institutele de învățământ din Cluj. În urma lipsei de articli necesari la funcții și produs de electricitate, primarul orașului Dr. Haller Gusztav a avizat direcțiile institutelor de învățământ din Cluj, că a așternut ministrului de culte o rugare în care cere, ca luând în considerare mizeriile amintite, să deie vacanța extraordinară pentru școlile din Cluj. Vacanța aceasta va fi 6 săptămâni, în care se vor cuprinde și feriele obișnuite de Crăciun.

„Un dar generos”. *Rectificare.* Într'un număr trecut al foilor noastre am comunicat — după „Rev. Preoților” — următoarele:

„Din isvor competent primim informația, că P. S. Sa. Dl. episcop al Aradului Ioan I. Papp și-a după întregă avere sa mobilă în suma de 150.000 cor. plus întregă avere sa imobilă în preț de 50—60 mii cor. la casa diecezană a consistoriului din Arad, la scopul nobil și ingeneros de a se înființa și a se susține din acest genoz legat. În Beiuș un orfanat pentru îngrijirea și creșterea orfanilor de preoți și de învățători români din patrie”.

Știrea aceasta „Bis. și Școala” o rectifică în următoarele:

„Conform reversului estradat de administrațiunea casei consistoriale, avere sa mobilă face 215.484 cor. 55 fil. și constă din un libel de depuneri, din acții dela diferite institute de credit și economii, și din obligațiuni de als împremutului de războiu, scoțite toate acestea în valearea lor nominală, iar avere sa imobilă constă numai din o casă, a cărei preț, de comparație a fost 20 mii cor. — Deci darea generoză al P. Sale face 245.484+55 coroane.”

Rectificare. Din raportul nostru din nrul trecut despre festivitățile sfințirii de episcop ne-au scăpat următoarele amănunte:

Ordinea în Catedrală au susținut-o „Cercetaji” dela gimnaziul din loc: Ei au au făcut pe aranjierii agili, isteți și gata de serviciu, traducând în faptă deviza lor: „Gata oricând”.

Se confirmă comunicatul, că trupe japoneze au intrat în Wladivostok. „Times” e informat din Washington: Consiliul japonez de aci a confirmat știrea, că trupe japoneze au intrat în Wladivostok.

† Dr. Sterie N. Ciureu. Medicul român din Viena cunoscut tuturor pentru inima sa caldă și dragostea cu care a ajutat tuturor oamenzilor săraciți, binefacătorul studenților săraci, întemierătorul capetiei rămâne din Viena a închis pentru totdeauna ochii săi oboșiți. Stărbătă în 1/XII 1917 la ora 8², seara în al 70 lea an al vieții. S'a născut în Brașov 27/XI 1848 din fruntașa familie de negustori brașoveni N. Ciureu. A fost înmormântat provizor în 4/XII 1917 în cimiterul Dorebach din Viena până va putea fi transportat la Brașov unde a dorit să fie așezat spre odihna de veci lângă părinții și frații săi.

Îi depășim nemângăiate e sale fetițe Ada și Malioara, rudeniile, prietenii și cunoscuții. Cor.

Anglia întemeiază stat izraelitan. Izraeliții din Londra au ținut o adunare mare prezidiată de lordul Rothschild. Au adus mulțimi guvernului englez pentru promisiunea, ca în Palestina va înființa stat iudevesc.

Schimbarea internațiilor români și austro-ungari. „M. T. I.” — „Politische Korrespondenz” anunță, că s'a strâns un acord cu guvernul român în înțelesul de a schimba suprașii internații austro-ungari, respective români, cu condiția, că persoanele schimbate să nu abuzeze de acest schimb. Schimbul se referă în rândul prim la femei însă deosebit de vârstă în locul al deile la bărbați începând cu vârsta de 17—50 ani în locul al deile la eroi bărbați ce sunt în vârsta amintită, dar în urma defectelor corporale sunt inapți pentru arme. Ver fi schimbați toți preoții de orice confesiune și etate, asemenea medicii și farmacistii.

Pământul Rusiei e avere națională. Guvernul maximalistilor a emis o proclamație prin care șterge orice proprietate personală de pământ, declarând că pământul Rusiei e avere națională.

Posta Redacțiunii.

V. B. — E. Manuscrise ce nu se înțepiază. Cele nepublicabile le aruncăm, neputându-le peștra, sau mai mult, rețapoi. Ne vei scusa de procedura noastră, care din lipsa de timp, e deplin justificată.

Proprietar, editor și Redactor responsabil:

Ioan Suciu.

Publicațiune.

Moara bisericii gr.-cat. din Magyarigen-Ighiu, cu 2 pietrii, aflătoare pe riul de munte din hotarul Ighiuului cu grădină de pomi în extenziune de cca 2 jug. să dă în arândă pe un ciclu de 3 sau 6 ani, începând cu 1 Ian. st. n. 1918. Licitarea se va face la 19/6 Dec. 1917 în școala gr.-cat. din Magyarigen-Ighiu.

Prețul de strigare 1000 coroane. Accia cari doresc să iee parte la licitare, au să depună la oficiul parohial 10% din prețul de strigare.

Condițiunile de licitare să pot afla în Cancelaria oficiului parohial în orele de oficiu.

Magyarigen—Ighiu, 21 Nov. 1917.

Alexandru Andrea
picot gr.-cat.

Ioan Bobo
curator.

Ioan Suciu